

PROGRAMIN VE YAPIMCININ ADI	Dosya Analiz / 16 NATO VAZGEÇİLMEZ Mİ?	Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL
YAYIN YERİ, TARİHİ VE SAATİ	TSR Yabancı Dil	

SİNYAL

SES

Son zamanlarda ABD merkezli bazı açıklamalarda, S 400, Suriye ve ABD'nin terör örgütlerine verdiği desteklere Türkiye'den yükselen sert eleştiriler nedeniyle, NATO'da Türkiye'nin varlığı sorgulanıyor. ABD Başkan Yardımcısı Pence "Türkiye kararını vermeli. Tarihin en başarılı askeri ittifakında kritik bir ortak olarak mı kalmak istiyor yoksa ittifakımıza zarar verecek dikkatsiz kararlarıyla bu iş birliğinin güvenliğini riske atmak mı?" açıklamasında bulundu. Buna Türkiye Cumhurbaşkanı Yardımcısı Oktay "ABD kararını vermeli. Türkiye'nin dostu olarak mı kalmak istiyor yoksa teröristlerle el ele verip NATO müttefikinin düşmanlarına karşı savunmasını zayıflatarak dostluğumuzu riske atmak mı?" şeklinde yanıt verdi.

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL'ün konuyla ilgili değerlendirmesini sunuyoruz...

Öncelikle Türkiye'nin NATO üyeliğine dair eleştirilerin, NATO yetkililerince ya da diğer üyeler tarafından değil, sadece ABD tarafından dile getirildiğini ifade edelim.

NATO'nun Türkiye'ye katkısı ve maliyeti

Avrupa'nın faşist ülkeleri ikinci dünya savaşını kaybetti. Savaşı demokratik ülkeler kazandı. Savaş sonrasında tüm dünyada demokrasiye geçiş süreçleri yaşanmaya başlandı.

Savaş sonrasında kurulan NATO, demokratik ülkelerin kurdukları bir ittifaktı.

Türkiye, Rusya'nın 1945'de açıkça ifade ettiği boğazlara yönelik talepleri ve Türkiye'ye yönelik tehditleri nedeniyle Batı bloğu içerisinde yer almak istiyordu.

İkinci Dünya Savaşı sonrası sürecin ve NATO'nun Türkiye'ye belki de en önemli, en değerli katkısı, Türkiye'nin demokrasiye geçiş sürecindeki rolüdür. O yıllardaki dış koşullar olmamış olsaydı, bu süreç çok daha geç yaşanabilirdi.

YAPIMCI	ÜNİTE AMİRİ	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ

Soğuk savaş dönemindeki Rus tehdidine karşı NATO Türkiye için bir güvence oluşturmuştur.

NATO'nun Türkiye'ye yukarıdaki çok değerli katkıları yanısıra çok olumsuz maliyetleri de olmuştur. Türkiye'de 1960 darbesi ile kurumsallaşan Vesayet rejimi, NATO'dan, özellikle ABD'den bağımsız açıklanamaz. İtalya'da NATO ile bağlantılı olarak ortaya çıkarılan Gladio tipi örgütlenmelerin, diğer NATO üyesi ülkelerde de varolduğuna dair yaygın bir kanaat söz konusudur. Türkiye'deki 1980 darbesinde, dönemin ABD Başkanı'na verilen "bizim çocuklar başardı" notu bilinmektedir. Son olarak, 15 Temmuz FETÖ darbe girişimi pek çok kimse tarafından ABD ile ilişkilendirilmektedir.

Türkiye'nin NATO'ya katkısı

Kuruluşundan başlayarak, NATO şemsiyesi ile girilen pek çok savaşta ya da müdahalede Türk askeri yer almıştır. Pek çok şehit verdiğimiz Kore savaşı bunlardan en bilinenidir. Halamın eşi, eniştem de bir Kore gazisiydi. NATO (ISAF) şemsiyesi altında Afganistan'da bulunurken, helikopteri düştüğü için 2012'de şehit olan Binbaşı Şükür Bağdatlı yakın arkadaşım. Bu vesile ile her ikisini de rahmetle analım.

Ama Türkiye'nin NATO'ya asıl katkısı, özellikle Müslüman ülkelerdeki operasyonları için sağladığı meşruiyettir. NATO'nun ağır saldırılarının olduğu bazı İslam ülkelerinde NATO'nun varlığı, işgalci bir güç ya da yeni haçlı saldırısı olarak eleştirilmektedir. Türkiye'siz bir NATO bu tür değerlendirmelerle çok daha fazla karşı karşıya kalacaktır.

NATO Vazgeçilmez mi? Ya da Türkiye'siz NATO?

20. yüzyılın başında dünyadaki önde gelen devletlere bakıldığında, İngiltere, Fransa, Almanya, ABD, Rusya ve Osmanlı Devleti gibi ülkelerdir. 21. Yüzyılın başında dünya politikasında etkili ülkelere bakıldığında yine aynı ülkeler sayılabilir. Bu devletlere Osmanlı Devleti'nin yerini alan Türkiye ve Çin eklenebilir.

Türkiye, tarihsel olarak oyun kurucu, lider ülkelerden biridir. Bugün üzerine düşeni tam olarak yapamıyor olması, bu niteliğini ortadan kaldırmamaktadır. Türkiye, halkı Müslüman olan tek NATO üyesi ülkedir. Türkiye'nin İspanya ile birlikte Medeniyetler İttifakı'nın eş başkanlığına davet edilmesi ve bu başkanlığı yürütmesi, sahip olduğu tarihi mirasın bir sonucudur.

Bu nedenle Türkiye NATO içerisinde sıradan bir Batı ülkesi gibi davranamaz, görülemez. Türkiye'nin NATO'ya verdiği destek ve katkı, Yunanistan, İtalya vb ülkelerle kıyaslanamaz. Sıradan bir Batı ülkesi gibi görülen bir Türkiye, NATO'ya da küresel barışa da yeterince

YAPIMCI	ÜNİTE AMİRİ	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ

katkı sunamaz. Tarihi derinliği, potansiyeli ve küresel barışa verebileceği katkı nedeniyle Türkiye NATO ile de, Rusya ile de, Batı, Doğu, Kuzey, Güney bütün yönlerle de derinlikli ilişkiler kurmalıdır. Türkiye için bu ilişkiler birbirlerinin alternatifi değildir.

NATO'nun Türkiye için vazgeçilmezliğini savunanlar, Rusya ve bölgesel dengeler açısından NATO'nun sağlayacağı katkıya vurgu yapıyorlar. NATO'suz bir Türkiye'nin geçmişte Rus tehdidi karşısında çok daha zorlanacağını hatırlatıyorlar. Kuşkusuz bu vurgular haklı bir vurgulardır. Bununla birlikte geçmişteki Rusya tehdidine karşı NATO'nun Türkiye'ye olan desteği, sadece Türkiye'nin ihtiyacı ile açıklanamaz. NATO Türkiye'nin ihtiyacı için değil, Rusya'nın etkinliğinin artmasının kendisi için tehdit olduğunu düşünerek Türkiye'yi desteklemiştir. Yani Türkiye, üyesi olmasaydı da NATO belirli oranda bu desteği yine vermek zorundaydı. Örneğin bugün Hindistan bir NATO üyesi değildir. Ama Çin yayılmacılığına karşı ABD herhangi bir NATO üyesi ülkeye verdiği destekten çok daha fazlasını vermektedir. Kısacası, küresel düzeyde iddiasını sürdürmek, Rusya, Çin ya da başka bir ülkeyi çevrelemek isteyen bir NATO, üyesi olsun olmasın, zaten diğer ülkeleri desteklemek durumundadır.

Türkiye NATO içinde elbette varlığını sürdürmelidir. Ama ABD ve NATO, Ortadoğu'da sınırlar yeniden çizilirken, burnunun dibinde bir terör devleti kurulmak istenirken, NATO üyesi olduğu için, Türkiye'nin sessiz kalacağını beklememeli. Böyle bir Türkiye hayal etmemeli.

Brezilya, Endonezya, Hindistan, Malezya, Pakistan, Çin gibi dünya politikasında yeri gittikçe artan ülkeler NATO üyesi ülkeler değildirler. NATO içinde ya da dışında, Türkiye her zaman yolunu çizebilecek bir ülkedir. İsmet İnönü'nün tarihi sözü ile bitirelim, 1964 tarihli ünlü Johnson Mektubuna karşı söylediği söz: Yeni bir Dünya yeniden kurulur ve Türkiye orada yerini alır.

NATO'suz bir Türkiye, belirli şeyler kaybetse de yoluna devam edebilir. Bununla birlikte Türkiye'siz bir NATO'da az şey kaybetmez.

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL'ün konuyla ilgili değerlendirmesini sunduk...

SÖZCÜK SAYISI: 817

YAPIMCI	ÜNİTE AMİRİ	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ